

Sprawozdanie

komisji administracyjnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego
względem petycji gminy Frysztak, domagającej się przyjęcia na
fundusz krajowy kosztów utrzymania obcych włóczęgów
w aresztach gminnych.

Wysoki Sejmie!

Przymusowe odesłanie pod strażą lub bez straży do gminy przynależności może być zarządzone przez władzę polityczną przeciw osobom wymienionym w §. 1. ustawy z 27. Lipca 1871. r. (Dz. u. p. Nr. 88) a mianowicie przeciw a) włóczęgom i innym próżniakom korzystającym z dobroczynności publicznej; b) ludziom nie mogącym się wykazać z żadnego dochodu lub godziwego zarobku; c) kobietom złego życia, które otrzymawszy od władz nakaz wyjazdu, nie są mu posłuszne; d) przestępcom wychodzącym z więzienia sądowego po odbyciu kary, jeśli zagrażają bezpieczeństwu publicznemu.

Osoba taka bywa trzymana w areszcie, a mianowicie jeśli należy do kategorii objętej literą d) — w areszcie gminy będącej siedzibą odnośnego sądu, od chwili odsiedzenia kary, jeśli zaś należy do kategorii objętej literą a) b) lub c) w areszcie gminy, w której przydybaną została, od chwili przydybania, w obu zaś wypadkach aż do chwili, gdy władza polityczna wyda prawomocne orzeczenie szupasowe, opiewające bądź na niezwłoczne wypuszczenie na wolność rzeczonyj osoby, bądź też na odesłanie jej pod strażą lub bez straży do gminy przynależności.

Koszta utrzymania takiego aresztanta ponosi, według §. 14. powołanej ustawy państwowej, oraz wedle dopełniającej ją ustawy krajowej z 15. Listopada 1874 r. (Dz. n. kr. Nr. 65), gmina, do której areszt należy, ponieważ zaś orzeczenie szupasowe władzy politycznej, stanowiące kres tej aresztacji, może nastąpić wedle art. 3. rozporządzenia c. k. Namiestnictwa z 21. Sierpnia 1875. r. (Dz. u. kr. Nr. 57.) nie wprzód jak po niezmiernie mozolnem częstokroć zbadaniu przynależności, przeto wydarza się często, że aresztant tygodnie, miesiące a nawet lata całe w areszcie gminnym przebywa, a utrzymanie go w takowym budżet gminy w wysokim stopniu obciąża.

To obciążenie budżetu gminnego, dające się czuć przeważnie gminom będącym siedzibami c. k. Sądów, jest powodem dla którego liczne gminy, zwłaszcza tej ostatniej kategorii, domagały się w zażaleniach do Wysokiego Sejmu stosowanych, ażeby rzeczony kosztą zwracane im były z funduszu krajowego.

Taka też jest dążność i petycji gminy Frysztak, która się domaga dodatkowego postanowienia do ustawy o szupasnictwie w tym kierunku, iżby kosztą utrzymania przestępcy, od chwili przeprowadzenia go z więzienia sądowego do aresztu gminnego aż do chwili zabrania go z tegoż celem wydalenia na miejsce przynależności, ponoszone były nie przez gminę będącą siedzibą c. k. Sądu, lecz przez fundusz krajowy.

W załatwieniu tej petycyi Wysocki Sejm powziął na posiedzeniu 9. Października 1884. r. następującą uchwałę:

»1. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby przyspieszył zmianę ustawy o przynależności z dnia 3. Grudnia 1863. r. (Dz. u. p. Nr. 165) w kierunku wskazanym uchwałą sejmową z dnia 17. Października 1881. r.“

»2. Petycę gminy Frysztak przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia na najbliższej sesyi wniosku w kierunku możliwego ulżenia gminom z siedzibą c. k. sądów w ponoszeniu kosztów utrzymania obcych więźniów, wpływających z §. 14. al. 1 ustawy państwowej z dnia 27. Lipca 1871 r. (Dz. u. p. Nr. 88) przez przyjęcie takowych na fundusz krajowy z zastrzeżeniem zwrotu od gmin przynależnych.“

Wydział krajowy wywiązując się sprawozdaniem swem z 19. Maja 1885. r. L. 13091 z włożonego na powyższą uchwałę sejmową obowiązku, oświadcza, iż nie może doradzać Wysokiemu Sejmowi żadnych kroków celem spowodowania zmiany ustawy o szupasnictwie w myśl tej uchwały sejmowej a to dla powodów wyłuszczonych w swoim sprawozdaniu.

Komisya administracyjna nie może równie jak Wydział krajowy, doradzać Wysokiemu Sejmowi ani uchwalenia zmiany ustawy krajowej z 15. Listopada 1874 r. (Dz. u. kr. Nr. 65) ani też powzięcia postanowień, mających na celu zmianę ustawy państwowej z 27. Lipca 1871 r. (Dz. u. p. Nr. 88) w kierunku wskazanym w uchwale z 9. Października 1884, a to dla następujących powodów:

1. ciężar ponoszony przez gminy, będące siedzibami c. k. Sądów, z powodu utrzymania osób przechodzących z aresztu sądowego do aresztu gminnego i pozostających w nim do wydania orzeczenia szupasowego, jest wprawdzie znacznym, ale równoważą go z nadmiarem korzyści, jakich gminy te doznają z tego, że w ich obrębie c. k. Sady się znajdują;

2. zwalniając od tego ciężaru gminy będące siedzibami c. k. Sądów, musiałoby się z konieczności podobną ulgę sprawić gminom nienależącym do tej kategorii, które utrzymywać muszą w aresztach swoich aż do wydania orzeczenia szupasowego osoby sądownie niekarane ale pod literę a) b) lub c) §. 1. ustawy z 27. Lipca 1871 r. podchodzące;

3. przyjmując koszta w mowie będące na fundusz krajowy bez zastrzeżenia zwrotu takowych przez gminy przynależności, obarczyłoby się fundusz krajowy, czyli raczej przeciążonych już i bez tego podatkujących, wydatkiem znacznym, którego część, przypadającą na wyżywienie tylko, Wydział krajowy szacuje w przybliżeniu na 12.751 zł. 20 ct. rocznie. Wydatek ten byłby tem mniej usprawiedliwionym, ile że fundusz krajowy na mocy ustawy z 15. Listopada 1874 r. (Dz. u. kr. Nr. 65) zwraca gminom będącym stacyami szupasowemi koszta dostarczenia, urządzenia, opalenia i oświetlenia lokalności dla szupaśników a nadto ponosi, przy pewnym udziale gmin przynależności, koszta samego szupasowania, co wynosi razem wzięte od 25.000 do 30.000 zł. rocznie a wynosiło w latach poprzednich a zatem wynosić może i w następnych znacznie więcej;

4. postanowienie, że koszta rzeczzone ponosić ma fundusz krajowy, z zastrzeżeniem zwrotu przez gminy przynależności, byłoby nieusprawiedliwionem obciążeniem tych ostatnich, które nie tylko biorą udział w kosztach szupasowania, lecz nadto obowiązane są wedle §. 22. ustawy o przynależności z 3. Grudnia 1863 r. (Dz. u. p. Nr. 165) wspierać przez długie częstokroć lata próżniaków, którzy nigdy w gminie nie przebywali, a do związku gminnego jedynie w skutek wadliwości tejże ustawy należą.

Ulgi dla gmin będących siedzibami c. k. Sądów szukać należy, nie w nieuzasadnionem przejęciu kosztów utrzymania aresztantów na fundusz krajowy ani też w niesprawiedliwym przerzuceniu takowych na gminy przynależności, ale w sprężystości władz powołanych do badania swojszczyzny oraz w dwóch innych środkach niewątpliwiej użyteczności, mogących się znakomicie przyczynić do zmniejszenia tych kosztów, bez obciążenia niemi gmin przynależności lub funduszu krajowego.

Pierwszym z tych środków jest zmiana ustawy o przynależności z 3. Grudnia 1863 r. w tym kierunku, iżby prawo swojszczyzny nabytem być mogło nie tylko przez urodzenie, zamęście, przyję-

cia do związku gminnego i pozyskanie urzędu publicznego, jak stanowią §§. 6. do 10 tejże ustawy, lecz nadto przez nieprzerwane dziesięcioletnie dobrowolne zamieszkanie w gminie „jeżeli zamieszkający nie stał się w tym czasie ciężarem dobroczynności publicznej.“ Środek ten, którego użyteczność Wysoki Sejm uznał uchwałą swą z 17. Października 1881 r. a stwierdził pierwszym ustępem uchwały z 9. Października 1884 r., ułatwiłby nabywie swojszczyzny a przeto skróciłby znakomicie badanie takowej, które się staje coraz trudniejszym, w miarę jak się oddalamy od roku 1859, od którego poczynawszy prawa tego przez dziesięcioletni pobyt w gminie nabyć nie można.

Drugim środkiem, któryby w większej jeszcze mierze ulżyć mógł gminom, będącym siedzibami c. k. Sądów, w ponoszeniu kosztów w mowie będących, byłoby założenie zakładów przymusowej pracy. Wedle §. 7. ustawy z 24. Maja 1885 r. (Dz. u. p. Nr. 89) mają być włóczęgi, żebraki, próżniaki, nierządnicze i zostający pod dozorem policyjnym karanymi przez Sądy za wykroczenia wzmiankowane w §§. 1. do 6. tejże ustawy a w wyroku sądowym orzeczoną być może zarazem dopuszczalność trzymania osób takich w zakładzie pracy przymusowej. Osobę względem której orzeczenie takie przez sąd wydane zostało, może władza administracyjna wedle §. 7. ustawy z 24. Maja 1885 r. (Dz. u. p. Nr. 90) oddać do Zakładu przymusowej pracy i trzymać w takowym aż do upływu trzech lat (§. 9). Ponieważ zaś, wedle §. 4. do Zakładów przymusowej pracy przyjmuje się bez względu na swojszczyznę, przeto niema wątpliwości że ogromna ilość nałogowych włóczęgów, pijaków, próżniaków i innych wyrzutków społeczeństwa dostawać się będzie z więzienia sądowego nie do aresztu gminnego, lecz wprost do zakładu przymusowej pracy na czas wystarczający z nadmiarem na zbadanie ich przynależności.

Wprawdzie koszt utrzymania niewolenców w Zakładach przymusowej pracy ponosić ma wedle §. 3. ustawy z 24. Maja 1885 r. (Dz. u. p. Nr. 90), kraj a względnie powiat lub gmina, Rząd zaś przyczyniać się ma wedle §. 2. tylko do fundacyi tych zakładów, ale koszta te równoważone będą oszczędnościami w przypadającej na fundusz krajowy części kosztów szupasowania tych ludzi, jakoteż kosztów leczenia spowodowanych funduszowi krajowemu, złowrogą ich wędrówką po kraju, podczas której stają się ofiarami i roznosicielami rozlicznych chorób. Czystym zaś zyskiem dla kraju całego będzie nie tylko poprawa ogólnego stanu sanitarnego, lecz przede wszystkim wzrost bezpieczeństwa publicznego, jaki niechybnie nastąpi w skutek umieszczenia w dozorowanych zakładach i wciągnięcia do użytecznej pracy tych niepochwytanych dotąd elementów, z których się rekrutuje liczny, niestety, poczet podpalaczy, złodziei, pijaków i złoczyńców wszelkiego rodzaju.

Dla powyżej wyłuszczonych powodów komisya administracyjna wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Wzywa się ponownie c. k. Rząd, ażeby przyspieszył zmianę ustawy o przynależności z 3. Grudnia 1863. r. (Dz. u. p. Nr. 165) w kierunku wskazanym uchwałą sejmową z 17. Października 1881 r.;

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby się porozumiał z c. k. Rządem celem spowodowania władz administracyjnych i sądowych do ścisłego wykonywania przepisów prawnych mających na celu zapewnienie należytego pośpiechu w wydawaniu orzeczeń szupasowych;

3. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby zbadał w jakich warunkach mogłyby powstać w kraju naszym zakłady przymusowej pracy w myśl ustawy z 24. Maja 1885. (Dz. u. p. Nr. 90) a ewentualnie przystąpił do rokowań z c. k. Rządem w tej mierze.

We Lwowie dnia 12. Stycznia 1886.

Przewodniczący :

Czerkawski.

Sprawozdawca.

Chamiec.

Wasiłki. Według danych z 17 października 1881 r. w starostwie pierwszemu następnemu podwójnemu, który nie stał się w tym czasie cięciem dobrotę i dobrotę. Grodek ten, którego użyteczność była nadto przez nieprzerwanie dziesięciolecie dobrotę zamieszkanie w gminie. Wasiłki zamieszkałe na dozwolenie gminnego i porządku przed publicznego, jak stanowił 22. 8. do 10 latu ustawy.